

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ДС/СС 05/4-02 бр. 1303/1-XIV/1 30.06.2016. године	
---	--

На основу члана 231. став 1. алинеја 17. и члана 278. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој VI редовној седници, одржаној дана 30.06.2016. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије о докторској дисертацији: СРБИЈА И СТАРА СРБИЈА (1804-1839), кандидата Уроша Шешума и одобрава усмена одбрана.

Универзитет је дао сагласност на предлог теме 11.03.2014. године.

Кандидат Урош Шешум објавио је рад: Четници у Првом балканском рату 1912, Српске студије 3, Београд (2012), 63-83.

<u>Доставити:</u> 1x Универзитету у Београду 1x Комисији 1x Стручном сараднику за докторске дисертације 1x Шефу Одсека за правне послове 1x Архиви	ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА Проф. др Војислав Јелић
---	--

Факултет Филозофски
04/1-2 бр.6/126
(број захтева)
1.07.2016.
(датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области
друштвено-хуманистичких наука
(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

ЗАХТЕВ
за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Уроша (Славко) Шешума
(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ

Урош (Славко) Шешум
(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом:

Србија и Стара Србија (1804-1839)

Универзитет је дана 11.03.2014. својим актом под бр 61206-984/2-14 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила:

Србија и Стара Србија (1804-1839)

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Уроша (Славко) Шешума
(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 8.03.2016. одлуком факултета под бр 397/2-XVIII/20 у саставу:

Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1. др Милош Јагодић	ванредни проф.	историја	Филозофски ф.
2. др Радош Љушић	редовни проф.	исто	Филозофски ф.
3. др Сузана Рајић	редовни проф.	исто	Филозофски ф.
4. др Славиша Недељковић	ванредни проф.	исто	Филозофски ф. у Нишу
5. др Јасмина Милановић	научни сарадник	исто	ИСИ

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 30.06.2016.

Прилог: 1. Извештај комисије са предлогом 2. Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја 3. Примедбе дате у току стављања	ДЕКАН ФАКУЛТЕТА Проф. др Војислав Јелић
---	--

Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Београду

Реферат о завршеној докторској дисертацији Уроша Шешума

Изабрани у комисију за оцену докторске дисертације Уроша Шешума, *Србија и Стара Србија (1804-1839)*, имамо част да Већу поднесемо следеће мишљење.

Урош Шешум (1986.) завршио је основне (2010.) и мастер студије (2011.) на Одељењу за историју Филозофског факултета у Београду. Као студент докторских студија био је стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја Србије. Сарадник је на пројекту Министарства ев. бр. 177014 *Српска нација – интегративни и дезинтегративни процеси*. Није запослен.

Докторску дисертацију *Србија и Стара Србија (1804-1839)* чине предговор, увод, седам поглавља, закључак, списак извора и литературе и списак табела. Написана је на укупно 533 стране са напоменама.

Однос између нововековне Србије, која је настала током прве три деценије 19. века, и територија под непосредном османском влашћу јужно од Србије, које су чиниле централни део средњовековне српске државе и у 19. веку означене као Стара Србија, није до сада у науци био интегрално обрађен. Због тога дисертација Уроша Шешума представља оригинално научно дело. Њен значај огледа се у утврђивању и анализи читавог низа међусобних утицаја Србије на Стару Србију и обратно, важних за развитак српске државне и националне идеје, српске националне интеграције, развитак Србије и за живот српског народа у Старој Србији у обрађеном периоду.

У складу са методологијом историјске науке, полазећи од исцрпне анализе многобројних необјављених (архивских) и објављених историјских извора српског и иностраног порекла и одговарајуће литературе, кандидат је дошао до ниже наведених резултата и закључака.

У *Предговору* (странице 3-11), кандидат је образложио значај и циљ своје докторске дисертације, представио структуру рада и образложио методолошки поступак, указујући на садржину најважнијих архивских фондова које је користио.

Уводно поглавље (странице 12-73) носи назив *Кад је ордија делила тугове* и подељено је на пет потпоглавља. У њему је указано на постепено опадање моћи Османског царства од краја 17. века, девијације војничког и друштвеног уређења Царства, миграциона кретања Албанаца од југа ка северу и североистоку, миграције хришћана у Старој Србији из села у градове, које су биле последица општих прилика у држави и на особености неких облика хришћанске самоуправе. Посебно је значајно што је аргументовано исправио негативну слику о епископима Васељенске патријаршије грчке народности, који су били на челу епархија са претежно српским становништвом након укидања Српске патријаршије, која је преовладала у српској историографији. Уводним поглављем кандидат је поставио солидну основу та разумевање и контекстуализацију даљег излагања.

Прво поглавље носи назив *Васкрс државе српске* (странице 74-155). Подељено је на осам потпоглавља. У овој целини кандидат је најпре детаљно анализирао занчење и употребу појмова српска земља, Србија, Албанија/Арнаутлук и Стара Србија у српском дискурсу. Анализа је била неопходна ради њиховог правилног разумевања у контексту времена којим се дисертација бави. Остатак поглавља посвећен је односу Србије и простора Старе Србије у периоду Првог српског устанка. Кандидат је указао на значај историјске традиције о српском царству за устаничку борбу и обрадио је планове о ширењу српске државе ка југу настале у односном периоду. Посебно ваља истаћи допринос остварен у проучавању последица миграционих кретања хришћана из Старе Србије у Србију и муслимана у супротном смеру, условљених ратним приликама 1804-1813. Кандидат је дошао до егзактног закључка да је више од половине становника устаничке Србије представљало досељено становништво, тј. да би без њих устанак био неодржив. Сем тога, кандидат је јасно показао да су борбе у Првом српском устанку вођене на јужном сектору представљале заправо српско – албански рат, те да су стога неминовно оставиле последице на односе припадника два народа.

Наредно поглавље насловљено је *Кнез, пашалари и султан* (странице 156-251). У првом потпоглављу (странице 156-176) приказан је настанак и развој аутономне Кнежевине Србије од 1815. до 1839. Комисија сматра да је ово потпоглавље могло да буде написано на мањем броју страна, будући да је реч о општепознатим чињеницама. Даље је детаљно анализиран однос Кнежевине Србије, тј. кнеза Милоша према наследним албанским пашама који су, као мање или више независни господари, владали деловима Старе Србије, као и утицаји тог односа на положај Срба у Старој Србији. У том смислу је показао да однос неких од тих паша, на пример Јашар – паше Џинића према Србима, није био негативан као што се до сада веровало. Шешум је закључио да је слом моћи локалних паша, до којег је дошло интервенцијом централне власти у четвртој деценији 19. века, имао негативне последице на положај Срба, зато што чиновници Порте који су их заменили нису имали довољно снаге да испуне настали вакуум моћи. Кандидат је обрадио планове кнеза Милоша и његових сарадника о будућности Србије, тј. о њеном проширењу на средњовековне српске територије, посебно истакавши жељу хришћана из Старе Србије за присаједињењем Србији.

Следеће поглавље, *Насељавање Србије* (странице 252-327) односи се на миграције Срба и Цинцара из Старе Србије у Србију у периоду прве владавине кнеза Милоша. Кандидат је најпре објаснио имиграциону политику Србије, а потом детаљно пратио појединачне миграције. Структура извора онемогућава реконструкцију, па стога и статистичку обраду, целокупног миграционог процеса. Ипак, кандидат је успео да докаже значај имиграције хришћана из Старе Србије за развитак вароши у Србији, а самим тим и за развитак основних делатности варошког становништва, трговину и занатство.

Поглавље *Вора икијевет* (словенско гробље) и *грчка гробља* (странице 328-403) посвећено је анализи броја, верске и етничке структуре становништва Старе Србије. Кандидат је, на основу расположивих турских документарних извора и европске путописне литературе, приказао конкретне податке о броју и становника по мањим административним целинама и географским областима. Имајући у виду природу извора, кандидат је исправно нагласио да је реч о оквирним проценама, а не о прецизним цифрама. Једно потпоглавље је посвећено процесу исламизације Срба, односно исламизације и албанизације у одређеним деловима Старе Србије. Међу најзначајније

појединачне резултате целе дисертације спадају Табеле 8-16, у којима је кандидат, анализом мноштва извора, приказао нестанак српског становништва из укупно 207 појединачних насеља, које је груписао у мање географске регије.

Следеће поглавље *Татије Немањића* (странице 404-429) посвећено је процесу обнове цркава и манастира у Старој Србији, до којег је дошло почетком 19. века. Посебно је истакнута помоћ кнеза Милоша и Србије митрополитима и манастирским братствима из Старе Србије, дистрибуцији српских књига у Старој Србији, као важним аспектима културних веза Србије и Старе Србије.

Поглавље *Румелијски каравани и српска стада* (430-452) обрађује трговачке везе између Србије и Старе Србије, и то превасходно трговину стоком. Кандидат је једно потпоглавље посветио панађурима у Србији и Старој Србији, као местима важним, не смао за склапање трговачких послова, већ и за развијање међусобних веза становника две области.

Последње поглавље насловљено је *Црнина за српским царством* (странице 453-488) посвећено је историјској и националној свести становништва Старе Србије. Кандидат је успешно искористио изворе који не спадају у уобичајене историографске ресурсе, попут народне поезије, традиције, ношње и сл., омогућивши на тај начин шире и темељније сагледавање проблема. Резултат Шешумове анализе је уверљив закључак да је православно словенско становништво Старе Србије и Србије делило исту, српску, националну, историјску и државотворну свест, односно свест о заједничком пореклу и прошлости и заједничкој будућности у оквиру жељеног обновљеног српског царства.

Кандидат се у *Закључку* (странице 489-497) осврнуо на основне проблеме које је подробније разрадио у дисертацији и истакао најважније резултате до којих је дошао.

Кандидат је искористио све њему доступне необјављене и објављене историјске изворе и научну литературу. Највећи део архивске грађе пронашао је у фондовима Архива Србије и Архива Српске академије наука и уметности. Поред историјске, кандидат је у великој мери користио и антропогеографску литературу.

Комисија је мишљења да докторска дисертација Уроша Шешума представља самостално, оригинално научно дело и да доприноси развоју историјске науке. Такође, комисија констатује да је дисертација урађена према одобреној пријави.

На изнету и на још неке мање примедбе, комисија ће скренути пажњу кандидату на усменој одбрани.

На основу свега изнетог, комисија је слободна да предложи Наставно – научном већу Филозофског факултета да дозволи кандидату Урошу Шешуму да усмено брани своју докторску дисертацију *Србија и Стара Србија (1804-1839)*.

У Београду,

18. марта 2016.

Чланови комисије

Проф. др Радош Љушић

Проф. др Сузана Рајић

Проф. др Славиша Недељковић

Др Јасмина Милановић

Проф. др Милош Јагодић
